

ДМИТРО
ПАВЛИЧКО

ПАЛЬМОВА ВІСЬ

ДМИТРО ПАВЛИЧКО

ПАЛМОВА ВІКІЛ

818241

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Ім'я Ордена Леніна

Українського Інституту

Державне видавництво
ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ
Київ-1962

У2
П12

«Пальмова віть» привезена Дмитром Павличком з далекої Куби і є гарячим відгуком душі поета на визвольну боротьбу героїчного народу. З високим поетичним натхненням Павличко розповідає про нове життя революційної Куби; в образах Фіделя Кастро та його соратників змальовує мужніх, стійких революціонерів, відданих народній справі ватажків.

* *
*

Підлий кат стріляв на Кубі
З непрохідних чорних нетрів.
Пролетіли гострі кулі
Десять тисяч кілометрів.

Пролетіли, відшукали
Серце вільне і пісенне.
Скільки впало друзів Кастро —
Стільки куль у серці в мене.

Кубо! Ти зірвала з себе
Пути, як вузли зміїні.
В тебе є брати і сестри
В кожному домі на Україні.

Як тобі меча потрібно,
Щоб добить отруйне падло,
Серце з кулями під молот
Покладу я на ковадло!

* *
*

Вся Куба наче цитадель.
Готові всі до оборони.
Тяжкі гранати і патрони
В кишені носить сам Фідель.

Нема таких — ні за, ні проти.
Тримає кожна пальма спис.
І місяць, наче ніж, повис,
Готовий янкі розпороти.

На березі бородачі
Стоять напружено в дозорі,
І риби, плаваючи в морі,
З води показують мечі!

Тут кожен п'ять разів загине,
А не відступить ні на п'ядь.
І мужньо на вогні стоять
Полки цукрової тростини.

Але свобода не горить,
Вона лишень чорніє з болю
І негрів, що чекають бою,
Немов синів, благословить.

* *
*

Куба — волі корабель,
Капітан його — Фідель,
У воді чорніють міни
І біліють леза скель.

У щілини корабля
Схована ляклива тля,
Вилізе вона, як землю
Моряки уздрять здаля.

А на палубі — народ,
Панських він зазнав «щедрот».
Добре бачить він, що вірні
Кожен курс і поворот.

Обминути динаміт,
Доплисти в щасливий світ —
Заливає капітану
Мудрі очі чорний піт.

Вірю, вдасться вам, брати,
Аж до цілі доплисти,
Тільки тлю ви не довозьте
До великої мети!

МІСТО РИБАКІВ

Стоїть над морем місто рибаків.
Розвішані, немов антени, сіті,
І ланцюгами, як і скрізь на світі,
Прип'яті човники до берегів.

Але на світі місто це найкраще,
Хоч парками й садами не цвіте.—
Воно таке недавнє, молоде,
Що в ньому навіть цвинтаря нема ще.

Живуть у нім колишні злидарі,
Вогневоокі, бронзові мулати,
Що мали море, та не мали хати,
І посивіли змолоду в журі.

Колись вони на тихім узбережжі,
Засмучені, спрацьовані, худі,
У човнах засипали, і тоді
Їм снилися омріяні котеджі.

Боліли ноги їх, а на руках
Пекли, щеміли сіллю вкриті рани,
І снились їм великопанські ванни,
Споруджені з твердого молока.

Вставали риболови на світанку,
Ішли ловити рибок золотих,
А щастя одверталось від них
І не ішло на жодну їх приманку.

...Аж раз вони пішли на інший лов,
Не хробачню взяли, а гострі кулі...
І не один із них земній акулі
Живіт у поединку розпорів.

І сповнився їх сон. Нужду і смуток
Вони в доми нові не занесли,
Лиш — радощі, і щастя, і столи,
І автомати, й оберемки вудок.

ПАЛЬМИ

Пальми були іспанські,
Панські,
Американські,
Тільки кубинський дух
В них не зачах, не вщух.

Пальми — воїни справжні,
Пальми — безстрашні.
Як ноги солдатські в обмотках —
Їх стовбури.
Піки в руках коротких,
Ану, відбери!

Хмара вогнями рига,
Пальми у хмару — піки,
Щоб не згоріла, мов книга,
Куба навіки.

Пломінь солдатам — у вічі.
Що ж, це війна благородна,
Пальми горять, як свічі,
Піку не кинула жодна!

Ліс, як дергівка, гострий,
Гинуть проколоті громи.
— Ні, цей завзятий острів
Не спалимо ми!

Хмара вертається,
Хмара тікає в Маямі,
Щоб знов там набрати злоби,
Наче отрути в ямі.

Все надаремно, хмаро,
Краще у ямі спи —
В пальмах воскресли
Прагнучі волі раби!

* *
*

Коли прийде на Кубу ворог,
Він рідну матір прокляне,
Бо, замість Куби, проковтне
Її землі кривавий порох!

Коли прийде на Кубу друг,
Він рідну матір пригадає,
Бо ласку він її пізнає
У ніжних поглядах навкруг.

* *
*

Земле рідна, вже за океаном ти еси!
О, чим далі ти від мене, тим дорожча,
Що з того, що навкруги кебрачові ліси,
Що з того, що навкруги цукрова троща?

Тільки знай, що як поллеться з літаків напалм
На полякане до смерті листя й віти,
Не втечу з-під гордовитих пальм —
Тут за їхнє щастя я готов згоріти!

Україно, у мені твоя жагуча кров
Від страху не стане як вода багниста,
Я на смертний бій сьогодні йти готов,
Щоб укрилась цвітом щастя Куба чиста!

* *
*

Нема на Кубі надвечір'я —
Є тільки день, є тільки ніч.
Немовби чорно-білий прапор,
Зіштий час із двох частин.

Привезений сюди з-за моря
Людьми слабими Компроміс
Нездужає, розбив параліч
Його по прибутті за мить.

У буржуазному кварталі,
В притемненій кімнаті він
Лежить і ворухнуть не може
Покручених, зів'ялих рук.

О, як йому потрібен приємерк,
Що змішує п'ятьму і світ,
І усвідомлення вбиває,
Де правда є, а де брехня.

Вмирає Компроміс поволі,
Вже мову відняло йому,
А що очима він благає,
Не розуміють лікарі.

* *
*

Літа проходять за літами,
Їх не зумієм зупинити.
Лежить майбутнє перед нами —
Владарство мрії знамените.

У тім чудовім володінні
Єднання нашого опора.
А ночі — днів довжезні тіні,
Якими ловить нас Учора.

В Учора, ніби у печері,
Сидять пани — криваві смоки,
Когтисті жилаві пантери
І поліфеми одноокі.

У їх вечірнім хмарочосі
Нема й не буде супокою,
Туди прийдуть голодні й босі,
Прийдуть із карою тяжкою.

Гей ви, недолюдки вчорашні,
Чи знаєте, що вам — загибля?
Зітруть вас воїни безстрашні —
Народів звільнених бригада!

Дивіться, як відважно Куба
Стає на прю із катом злісним,
Захланне око душогуба
Випалює колом залізним!

Ви нам казали рить окопи,
Ви нас хотіли посварити,
Дивіться ж пильно в телескопи
Туди, де мчать метеорити.

Ми — люди чорні, жовті, білі —
Підносим сонце над полями.
То наші пальці змозолілі
На сонці витирають плями!

Ви маєте шматок планети,
Та стати хочете й на сонці.
На вас підуть штики й мачете*,
Полінезійці і саксонці! —

Всі, що великими трудами
Натхнули світло серед неба...
Літа проходять за літами,
І зупиняти їх не треба!

* М а ч е т е — широкий важкий ніж, яким зрубують цукрову тростину.

В С'ЄРРА МАЕСТРІ

Земля червоняста, бо скривавлена в битві,
Каміння крихке, бо ослабле від сліз,
Деревя сухі, бо серця їх пробиті,
На горах солдати стоять, наче ліс.

Навчаються хлопці, щоб куля й осколок
Шукали ворожого серця в бою.
І мріють вони про смаглявих креолок,
Про тиху долину, про хату свою.

Я вийшов до них і ходив поміж ними
Так, ніби надіявся брата знайти.
Тут білий і негр — бойові побратими,
А значить, у мене усі тут брати.

І вийти хотів я на синій Туркіно *,
Щоб гладити хмарі холодне чоло,
Щоб ти мене бачила там, Україно,
Де правді й свободі нелегко було!

* Т у р к і н о — найвища гора у С'єрра Маєстрі.

ВЧЕНА РАДА

Прийшли професори
на вчену раду,
Карабіни свої
склали в куток.
Я дивився
спантеличено й радо,
Як ректор поправляє
при боці кольт.
Говорили
про зворотну сторону Місяця,
Про поезію,
про книжки давнини...
Я подумав про те,
щоб шукати місця
У їхнім окопі
на випадок війни...

ПРИКМЕТА СТОЛІТТЯ

Ми гостювали у Дортікдса —
Дипломати,
Міністри...
Лукашевський Леонтій* і я.
На нас ніхто не поглянув скося —
Всі ми були як одна сім'я.

Це тільки двадцятого віку прикмета,—
Космічна відстань взята в житті,—
Президент просить свинаря і поета
На чарку доброго бакарді.

* Лукашевський Леонтій — знатний свинар з колгоспу ім. Леніна на Кіровоградщині.

* *
*

Сонце, як сомбреро,
Впало в океан.
Достигає в небі
Місяць, як банан.

Світиться шкуринка,
Ніби золота.
А кубинські гори
Вкрила темнота.

Хлопців-одчайдухів
Тут було гніздо.
Дивно, як-то місяць
Не зірвав ніхто.

В ГАВАНІ

Барвисті авта, наче бліки,
Біжать по вулицях, а там
Впадають вулиці, як ріки,
У Атлантичний океан.

Киплять, вирують гирла вулиць,
А хвилі арками стають.
В тунель ми вїхали й незчулись,
Що під водою — наша путь.

В тунелі знов — хвостаті авта,
Їх фари — очі риб скляні.
І з автоматами дівчата
Ідуть по океанським дні.

Ідіть! Драконів, спругів бийте!
(Я чую ніби власний крик!)
А може, вам удасться вийти
Тунелем аж на материк?

О, скільки жде там на Гавану
Великих міст, маленьких сіл —
Так вийдіть ви із океану,
Візьміть неправду на приціл!..

І знову площа, ніби сцена,
Я вийшов, розгубився, став.
Хосе Марті дививсь на мене,
Я вірші Қобзаря шептав...

Ні, ні, я не зробивсь актором,
Я тільки клявся перейти
Чи під землею, чи під морем
До негасимої мети!

ТАНК В ГОРАХ С'ЄРРА МАЕСТРІ

В тумані С'єрри танк стоїть,
Немов страшна примара.
Його гранатою підбив
Ернесто Че Гевара.

Танк розкладається, як труп,
Ржавіють жовті кості.
Живуть у ньому ящірки,
Вужі короткохвості.

А я кажу, що у бою
Не згинули танкісти,
А стали плазнями тоді
Прислужники Батісти.

Лишились їх тіла слизькі,
Потворні і холодні.
Вони в отруеній траві
Плазують до сьогодні.

І будуть повзати весь час —
Така їм буде кара,—
Аж доки не розтопче всіх
Ернесто Че Гевара!

ОДНОМУ СОЛІДНОМУ ПАНОВІ

Це ти сказав: «Я не даю
Підмоги вбивцям!» Лицеміре!
Чиї ж то плекані вампіри
На Кубу кинулись мою?!

Це ти відкрив хижацьку пашу,
Та зуби вже твої гнилі.
Бандити лишаться в землі —
Ти кару понесеш найтяжчу!

Ти змазав небо голубе
Над кедрами Камагуею*,

* Камагуей — провінція Куби.

Краватку вив'яжуть петлею
І вдушать месники тебе!

Тобі велися добре справи —
Вся Куба дачею була,
Погіршилися твої діла,
Як хочеш крові замість кави.

Тепер я знаю, хто ти,— кат!
Твоїх покидьків стріне Куба.
На них чекає там загуба,
Вогонь фронтів і барикад.

Там скрізь патрони як сигари
(Тобі вже не палити їх),
Там на розбійників твоїх
Впадуть вогнисті Ніагари!

А ти висітимеш, як пес
(Йй-богу, це правдиві строфи),
Для тебе Кастро — катастрофа,
Для Куби Кастро — світ з небес!

* *
*

Тікають багаті з Гавани,
Очима блискаючи злісними.
Аеропорт замурували,
Неначе брилами, валізками.

Злоби і злота кілограми,
Але нема ні грама совісті.
А вітер віє з-понад «Гранми»*,
І Куба вся немов напровесні.

Тремтять неонові плакати,
Кричить про волю кожна літера.

* «Г р а н м а» — назва шхуни, з якої кубинські революціонери висадилися на Кубі.

І правду йде в народ шукати
Фідель, подібний до Юпітера.

Він піраміди з чемоданів
Розбити може блискавицями.
Та битися міцні титани
Не йдуть з негідниками нищими.

Минулих днів зів'ялі мощі
Набиті туго в їх валізи.
А він нові будує площі,
Доми зі щастя, скла й заліза.

Здыхає в чемоданах зрада,
Що нагулялась на просторі.
А він брукує автостради —
Нові дороги для історії.

* *
*

Десь розірвалася граната,
Десь ходить лютий терорист,
Його рука, сто раз проклята,
Тремтить, немов на вітрі лист.

Десь над Гаваною літає
Американський стервожер.
Мене очима розтинає
Лакей, колишній мільйонер.

Десь полум'я шипить зміїно,
Та я нічого не боюсь,
Бо я до тебе, Україно,
Живим чи мертвим повернусь!

РАУЛЕВІ КАСТРО

По кісточки у сонці, мов світанок,
Із гір навстріч народів ти брив.
Лежав туман на скронях негритянок,
Твоїх сумних і мужніх матерів.

Я жартував: «Бери мене, Раулю,
Простим солдатом в армію бери!»
Не знав я, що виймати будуть кулю
З твого тіла білі доктори.

Невже мільйонам матерів на горе
Тебе не обминула куля зла?
Невже огидна смерть того поборе,
Кого вся Куба сином назива?

Якби я знав, що ад'ютанти з бою
Тебе нестимуть, м'юючи слізьми,
Назавжди я залишився б з тобою,
Щоб заступать тебе в бою грудьми!

ГОВОРИТЬ ФІДЕЛЬ

Він говорить — вся Гавана,
Як рівнина океанна,
Непорушна, супокійна,
Та яка в ній сила рвійна,
Титанічна, вулканічна,
Нездоланна, яра, вічна!
Мить — і здибилося море,
З рівняви зробились гори,
Хвиля піднялась, мов скеля,—
Буря — у словах Фіделя.

Він говорить — і слова ті
В кожному домі, в кожній хаті
Стали булкою, і світом,

І родинним заповітом,
І роботою на подив,
І рядком, що не виходив
У поета до промови,
І розкошами любові,
І вином, що в чарці дзвонить,
І дзвінком, що з ліжка гонить!

Він говорить — Куба слуха,
Мовкне в морі завірюха,
І припишкли біля ранча,
Де цитрини й помаранча,
Наче лампочки у гіллі,
Побратими чорні й білі,
Злиденющі гуахіро *—
Ось яка ти, наша віро!

Він говорить — слова слово
Кровно, а не паперово
Держиться, промова — пісня,
Наперед лиш серцю звісна.
Завмирає в полі троща,

* Гуахіро — бідняк.

Небо наче синя площа,
Де зірки зійшлись на мітинг
Та щоб добре зрозуміти
Кожне слово, кожну фразу —
Жодна й не моргне ні разу.

Він замовк — загаснеш, вогне?
Океан реве та стогне,
Говори, бо кожен хоче
У словах твоїх, пророче,
Розпізнати думку власну
Ще в умі своїм неясну,
Та в устах твоїх прекрасну!

Він говорить — серцю тісно —
Із села хай буде місто,
Із казарми — добра школа,
Щоб наука тьму зборола,
І чорнильниця — з гранати,
Плуг і телескоп — з гармати.
І міцна багнетна криця
Хай у перах заіскриться!
Мова впевнена, сталева,
Слухають її дерева,

І стає тихіша Кавто * —
Ось яка ти, наша правдо!

Він говорить — і до радій
Припадають ті, що в зраді й
Злобі, немочі, зневірі
Подичавіли, як звірі.
Скільки їх? Лічба даремна,
Слабша вся та сила темна,
Всі недолюдки й пігмеї
Від сльозини однієї,
Що зронила мати сива,
Слухаючи, ніби сина,
Велета, що правду діє...

Він говорить — світ радіє,
І в захопленні до радій
Припадають ті, що в правді й
Справедливості могутій —
Геть, немов старі онучі,
Панство викинуть химерне,

* Кавто — найбільша річка на Кубі.

І воно вже не поверне
Ні в Колумбії, ні в Чілі —
Вчить Фідель іти до цілі,
Не забути б лиш нічого,—
Ось яка ти в нас, дорого!

ГАВАНСЬКА СИГАРА

Як палить Кастро
«Гавани» пахучі,
То ніби маяк
Блима з-за тучі.

Як палить Черчілль
Гаванські сигари,
Пливуть над світом
Отруйні хмари.

Як палить безробітний
Недокурюк пана,
То обпікає губи
Чудесна «Гавана».

Кляне він Черчілля,
Хвалить він Кастро,
Для хворого світу
Він має лікарство.

Вибухнуть банки,
Золоті стріти,
Бо й від недокурка
Буде горіти

Смертний шнурочок,
Шнурок бікфордів...
Світить маяк,
Але не для лордів.

«ГРАНМА»

Ось вона, маленька, ніби чайка,
Біля Мансанілля на воді.
То на ній везли на Кубу щастя
Месники — повстанці молоді...

Серед них Фідель, і друг Каміло,
І Альмейда, і Рауль, і Че...
Хвилі розпеклися, мов каміння,
Зброя в руки, як вогонь, пече.

Всі стоять — майори і солдати,
І від спеки не знайдеш ти схов.
Гідний той лиш владу посідати,
Що не гнувся, як до неї йшов!

Видно берег... Рідна, мила Кубо,
Як тебе чужинець обража!
Гей, чужинче, заплатиш не скупю
За удар підступного ножа!

Згинеш ти, запроданцю Батісто,
Зникнеш ти, стара нуждо й чумо!
Ми збудуем для бездомних місто,
Безземельним землю віддамо!

До кубинських берегів на «Гранмі»
Вік двадцятий підплива в ту мить.
І на тій на історичній грані
Ворог злий хотів його стлумить.

Там лежить поранений Каміло,
Сімдесят героїв стріла смерть,
Та двадцятий вік виходить сміло
На кубинську на вогнисту твердь.

Він ще оглядається на море,
Де біліє «Гранма», наче птах.
Так, її, немов сестру «Аврори»,
Будуть люди славить у віках!

* *
*

Моя далека Україно,
Моя надіє і снаго,
Пробач старому кампесіно *,
Що імені не знав твого,

Що ти для нього мов легенда,
Почута на обжинку літ,
Бо світ малий для президента,
А для раба великий світ.

Великий для того, хто руки
Мав не для білих, ніжних втіх

* Кампесіно — селянин (*icn.*).

І, мовби чорні коренюки,
Їх вирвати з землі не міг.

А ти від нього, рідна мати,
Не відсахнися у біді,
Його сини прийдуть сказати
Спасибі радісне тобі.

В ДОРОЗІ НА МІНА ДЕЛЬ ФРІО *

Мені здається, ніби я в Карпатах,
Булані мули, як гуцульські коні,
Несуть бесаги на хребтах горбатих,
А з-під копит камінчики — у стромінь.

І той легінь, що обіперсь на стовбур
І щиро посміхається до мене,
Як Довбущук, не носить зайвих кобур,
А три пістолі — за тугим ременем.

Дивлюся вниз. Там — над потоком хата.
Можливо, в ній — якась моя родина?
І сушиться, як жито вогкувате,
Побіля хати кава на ряднинах.

* Міна дель Фріо — гора в С'єрра Маестрі.

А там — блакитніє Карібське море,
Дивлюсь і чую, ніби я скрилатів:
Ось океан, Париж, обличчя Альп суворе,
Дунай, Говерла, Яблунів, Стопчатів...

СТРУМОК ВІРНОСТІ

Від конкістатора в печері темній
Сховалася красуня Каукубу́.
Вона не вийде в слабості нікчемній
До ворога на кпини і ганьбу.

А він чатує з друзями при вході,
Вже третій день і третю ніч стоїть.
Вона зросла на просторі й свободі,
А він хотів її замкнути в кліть.

Вона була мов юна пальма, станом
І мала коси — чорні блискавки.
Її вігвам стояв над океаном,
З небес і хвиль світили їй зірки.

А він хотів забрати в неї зорі,
Зігнути луком горду Каукубу́,
І, може, навіть у гідкій коморі
Любить жадав би він свою рабу.

Він розлучив її навік з ріднею,
І з ним у битві згинули брати.
Він на коні летів сюди за нею,
Але в печеру побоявся йти.

Вона не вийде, не впаде в покорі
Ненависному чужаку до ніг.
Вона загине в голоді і зморі,
Але здолає ворогів своїх.

Її він виманив за два гостинці
У придурка захланного, вождя.
Та будуть знати хтиві й злі чужинці,
Що в неї честь дорожча від життя...

У вхід печери днина заглядала,
Крізь віти блисла синя далина,
У скелі індіанка помирала,
І перед смертю плакала вона.

Пекучі сльози камінь пропікали,
І навіть з мертвих віч вони текли,
І пробивавсь ручай крізь грубі скали,
Шукаючи до світла шлях з імлі.

Між сталактитами струмочок скаче,
То зупиняється, то знов кудись біжить.
Там Каукубу́ у скелі досі плаче,
Що ворог їй не дав на світі жить.

Струмок шепоче: душ не покалічмо,
Бо щастю вже не буде вороття,
Бо краще за життям ридати вічно,
Ніж плакати за честю все життя.

БОЙОВИЙ ПІВЕНЬ

Ось крилатий гладіатор *,
Справжній півень-бойовик.
Ходить він по-генеральськи,
Хоч командувать не звик.

І, здається, дзвонять шпори
На обскубаних ногах.
Ноги ніби у лампасах,
Запеклася кров у швах.

Та стократ од генералів
Є чеснішим півник мій:

* На Кубі популярні півнячі поєдинки, в яких беруть участь спеціально підготовані бойові півні.

В бій курчат не посилає,
А шанує він двобій.

Переможе в поединку
Або згине — не біда.
Ех, якби-то генерали
Брали приклад з когута!

Пентагонці у погонах,
Вам здається — ви орли.
Ви ж у мужності й до шпорів
Півника не доросли!

Щоб ви мали стільки честі,
Як кубинський цей «орел»,
То було б на світі добре,
Дуже добре, вері вел!

БІЛЯ ПАМ'ЯТНИКА КОЛУМБОВІ

Я так мов бачу, Христофоре,
Як ти зійшов із корабля,
Як під ногами, наче море,
Гойдалася чужа земля;

Як череваті лицеміри
Хвалу пречистій воздали
І як дівча червоношкіре
Вони із хіті розп'яли;

Як покидали чесні люди
Свої вігвами і гаї,
Як їх палило військо люте,
Іспанські лицарі твої.

Я пам'ятаю, адмірале,
Як мучивсь ти в своїй ганьбі,
Як індіани помирали,
Щоб не скоритися тобі;

Як пінилась вода зелена,
Коли топивсь за родом рід,
Так ніби океан племена
Хотіли перейти убрід.

Але у хвилі ті кипучі
Твоя потала благодать,
І доля віддала Веспуччі
Те, що тобі хотіла дати.

Я знаю — золота шукав ти —
Король на шиї, мов удав.
Осліп ти і не бачив правди —
Півсвіту за монету дав...

Тепер ти став між тихі клумби
І розмовляєш із дітьми.
Пробач мені, старий Колумбе,
Що викликав старе з п'їтьми.

Ти був сміливець. Навіть тіні
У цьому сумніву нема.
Та світ новий в своїй країні
Теж не відкриєш легкома.

А як відкриєш, то нікому
За гори злота не даси.
Я хочу серцю гомінкому
Такої сили і краси.

Повір, сюди, між тихі клумби,
У бронзі після всіх удач
Прийде Колумб нової Куби,
Відважний рослий бородач.

* *
*

Дівчина стоїть із крісом
На посту коло централі *,
А її коханий лісом
Ходить у злобі й печалі.

Ах, вона ласкаво й щедро
Милого свого зустріне.
Поклялась вона, що Педро
Від її руки загине.

Ах, і він свою кохану
В ніжній млості заколише.

* Централія -- так називають цукрозавод на Кубі.

Він поклявся, що Сузанну
Повезе на кладовище.

Прибива вона на двері
Мужні лозунги Фіделя.
Він ховається в печері,
Де слизить огидна стеля.

Розійшлися їхні долі,
Мабуть, вже не буде стрічі,
Хоч за них батьки в костьолі
Сплакують старенькі вічі.

Божа мати не в одвіті,
В рідної — сльозина старча.
З матерів усіх на світі
Революція найстарша!

КУБИНСЬКІ ДІВЧАТА

Ідіть вулицею і дивіться в чорні
очі кубинських дівчат. Ви побачите
в них гаряче проміння сонця.

Хемінґуей

Зброя не личить Венерам —
Вони ж з автоматами йдуть
За бородачем-офіцером,
Солдатську верстаючи путь.

Ідуть вони — чорні від змори,—
Тягнуть важкий скоростріл,
І видно, що сонце і море
Прилипло до їхніх тіл.

Вчаться вони стріляти,
Бо час на землі такий.
Чути їм писк немовляти
В посвисті куль тонкім.

Вночі у гірським потоці,
Що дзвонить, як їхній сміх,
Змивають море і сонце
З вигинистих тіл своїх.

Вітри їх колишуть п'яні
До ранку у гамаках,
І сниться їм, що кохані
Їх носять всю ніч на руках.

МАРІЯ СЕМАНА

Революційні віють пасати,
Молодіє від них чоловік...
Марія Семана вчиться писати,
Марії Семана сто шостий рік!

Навколо неї сидять онуки,
І кожна буква іде на «ура».
Свої негритянські спрацьовані руки
Ніяк заспокоїть не може стара.

Хтось там залишить томи, як плиття,
Вона ж — автограф на могильній плиті,
Та хай же знають, що за століття
Вона не осліпла у темноті.

Вона прочитала слово «щастя»
І посміхнулася, як молода.
А може, їй написати вдасться
До Фіделя листа?

Вона подякує ласкаво
За те, що її правнучат,
Таких чорних і таких кучерявих,
Писати й читати навчать!

ГУАНТАНАМО

Гуантáнамо — чия ганьба?
Хто там під плиту аеродрому
Правду поховав, аби потому
Панувала скрізь брехня сліпа?

Правда ж там, закована в бетони,
Як вулкан, прорветься з-під землі,
Літаки згорять, як мотилі,
Смертоносний флот за мить потоне.

Бо не може так життя іти,
Щоб чужак коло твоєї хати
Сіяв кулі, міни і гранати,
А усе це жати маєш ти.

Час прийде — не буде гуантана́м,
Задихнеться світовий жандарм.
Люди! Люди! Тільки без казарм
Вільними воістину ми станем!

СМЕРТЬ БРАТА

Коли у горах Ескамбрай
Мій брат
Упав лицем на камінь
І серце мовило:
«Пора вмирати!» —
Я пробудивсь і крикнув:
«Брате!
Що маеш людям передати —
Передавай!»
І брат сказав:
«Колись мене Хемінгуей
В Іспанії
Із бою виніс...
А це вже все...

О, я любив людей!
Куди мене скала оця несе?
Я чую, як хитається вона.
Невже це я такий важкий для неї?
Що передати людям?..
Хай кров мою зітнуть
З цієї скелі,
Хай не плазують, як пігмеї,
Хай будуть мужні і розумні,
Як Фіделі!..»

* *

*

Костьольний дзвін мене збудив сьогодні,
Перед світанком знічев'я збудив...
І пригадав я свята великодні,

Маленьку нашу церкву серед нив,
Спасителя, що воскрес щороку,
Щороку в гріб лягає всім на здив.

Його фігуру кам'яну й високу
Я на колінах цілувати ліз,
А піп наш слідкував за мною збоку.

Згинався я, неначе верболіз,
Біля ноги твоєї, лютий боже,
Та все-таки дубком твердим я ріс!

А потім сталося... Ніхто вже не pomoже
Тобі у нас устати з пилюги.
Лягаєш далі ти на смертне ложе,

Та не встаєш, бо світло навкруги.
Ніхто тобі не вірить, хитрий спасе,
Попи твої — і ті вже вороги,

П'ють самогонку та жеруть ковбаси,
Все, як давно, та вже не крадькома
Поміж дівчат пускають око ласе.

І думав я — тебе уже нема,
Та ось ми знов зустрілися на Кубі.
Дарма ти розбудив мене... Дарма.

Ти у своїй понадлюдській рахубі
Недолічив ні сил моїх, ні знань.
Ти при мені, як верболіз при дубі,

Ось тут-о-о, в кутку, тихенько стань
І до кінця тепер мене послухай,
А потім упади у темну хлань.

На що ти звів тепер свого духа?
Ти став тепер звичайним шпигуном,
Що нишпорить усюди, як псяюха!

Себе ти велетнем вважаєш, ти ж бо гном,
Пігмей продажний, кволий паралітик,
Святий бокал з отруєним вином!

Твій папа не святець, а пан політик,
Що Кубу всю хотів би взяти в сіль
Своїх словечок — плетениць-позліток.

Глянь, за вікном якийсь монах стоїть,
Над ним, як пужално, стирчить антена,
Трима в руках приймач, а в серці — їдь.

Що слухає душа його священна?
Йому Мадрид вказівку подає,
Як має тут вести себе, гієна!

А там ось парох дітям роздає
Не дуже релігійні образочки —
Проти Фіделя йде ім'я твоє!

Але про тих — без хліба і сорочки,
Без праці й хати — думав, чей, не ти,
Ти лив біду на них, як воду з бочки,

Ти їм казав, що люди всі брати,
Та чорним ти давав роботу чорну,
Їх дітям — чорну слабість і глисти,

Дитинство чорне, молодість потворну!
Ні, ти брехав, коли вістив усім:
Я всіх людей, немов братів, пригорну.

Дивися, це костюл, твій давній дім,
Туди ідуть ряди старих кубинок,
І ми туди на мить одну зайдім.

Що? Церква це, чи лазня, а чи ринок,
На кого розкричався твій слуга?
З ким він веде словесний поєдинок?

Йому притакує страшна яга,
Бо він винищує і палить комуністів.
У кожному слові пекла вся жага.

І так-то скрізь, куди б це ти не їздив.
Хіба то бог, що оточив себе
Мільйонами убивць і егоїстів?

Тебе у серце котеня шкребе
За правду цю — ну що ж, я вже кінчаю.
Без тебе ми у небо голубе

Злітаємо на височінь безкраю,
Без тебе ми жили і будем жить,
І правда вже прийшла до цього краю,

Щоб тут твою неправду спопелить!

МОЛИТВА ОТЦЯ ХУЛІО РІВАРІСА

Смикнувши трошки рому,
Панотець повертався додому.
Ступав щось дуже непевно,
Зате молився ревно:
«Падре, Ісусе Христе,
Волів би я камінь гризти,
Аніж їсти твоє тіло —
Ну скажи мені, чи це діло?
Годі тобі мовчати,
Треба уже рятувати
Від комунізму Кубу!
О, не введи нас во згубу.
Велике наше терпіння
У храмі твоїм не змістим.

У мене є підозріння,
Що сам ти був комуністом.
Все віддавати вбогим —
Незрозуміле гасло.
Як хочеш бути богом —
Не піддавайся Кастро.
Мусиш збагнути, нарешті,
Ще доки ти не в арешті,—
Крім тебе, ніхто не pomoже
Бідним ягняткам, боже.
Бо навіть твоя мати
(Страшно про це й згадати)
Ходить по селах теперки
У формі міліціонерки.
Замість ореолу — берет
(Ну, думаю, пречиста влипла),
І співає: «Кубинці, вперед!»
Це ж гімн 26 липня!
Ти доведи нам, що ти Христос,
Яви свою силу зриму,
Бо напишу я на тебе донос
Аж до самого Риму».

ГЕРМАН ЛІНСЕ

Його звільнили з роботи в костьолі
За те, що він визнав бородача.
Тепер він службу править у полі,
Віддавши від божого храму ключа.

Ні, він не скинув хреста і сутани,
Ні, не забув ще своїх молитов.
Він за Фіделя молитися не перестане,
Він за Фіделя померти готов.

Найогидніше — руки цілувати попові,
Але він для мене — не просто піп.
Я його руку беру в шанобі,
Як беру із долівки хліб.

Незрозуміла вам ця пошана?
Значить, я про це написати не вмів.
Знаєте ви Шашкевича Маркіяна?
Ось ніби його я сьогодні зустрів!

* *
*

Дідусь — мулат, а можливо, креол,
Муринка — його жона.
Над чорним чолом, немов ореол,
Світить її сивина.

До їхнього дому я зайшов
Побачити, як живуть.
За перекладачку була любов,
Що знає всі мови, мабуть.

У їхнім домі багатства нема,
Ні внуків — розради життя,
Тільки смуглява мадонна трима
На серці своє негритья.

А їхній син у бою згорів,
Щоб Кубу зняти з хреста.
О, скільки на світі є матерів,
І кожна мати свята!

Невже так багато крові пролить
Для вільного треба життя? —
Питаю мадонну. Мадонна мовчить,
Мовчить її чорне дитя.

* *
*

Сталось так, що сам Хосе Марті
В гості до плантатора заїхав.
Блисли панські очі золоті,
Мов кинджали, вихоплені з піхов.

Кличе пан у гості наймитів —
Я, мовляв, люблю народ, поете.
Ті ідуть, хотів хто чи не хтів —
Панська ложка важча від мачете.

Перед тим як сісти за столи,
Мили руки батраки у дзбані,
Шкарубкі, тверді, мов постолі,
Миті в полі десь у калабані.

Посідали. Ще один біжить.
Запізнився трішечки, бідняга.
Дзбан йому підносять руки мить,
А його пекла, напевно, спрага.

Певно, що його батьки й діди
Не у дзбанку мили руки чорні...
І напився він тії води —
Сміхом давляться пани потворні.

І тоді устав Хосе Марті,
Дзбан узяв і сам надпив із нього.
Регіт стих у панському гурті
Так, немов не сталося нічого.

Ось і все. А ти готов чи ні,
Як поет перед ворожим зором,
Випити помиї слів брудні
І чужий на себе взяти сором?!

НИКОЛАС ГІЛЬЄН

Скроні його сиві, мов крила голубині,
Очі його тихі, як мить передгрозя,
А слова тугі, як пласти глибинні,—
Іншим сягнути до них не вдалося.

З ним ми пили чародійний могіто
У поетичній гаванській таверні.
Він повернувся у вічне кубинське літо,
Находившись доволі по снігу й по терні.

Він часу не мав на хвилину присісти
Край дороги вигнання, боротьби і розпуки.
Сьогодні йому із віконець таксисти
Подають, як пошану, робочі руки.

Пісні його вийшли із підземелля,
Пошикувались у взводи і роти —
Ось найвірніші бійці Фіделя,
Яких неможливо перебороти.

Ніжно він любить поля цукрові,
Де лісом тростина стоїть висока.
Знає він, скільки негритянської крові
Під пильним наглядом електричного ока,

Скільки загусло її по сейфах
І золотом у більма банкірів блискоче.
І біль його розуміє сейба *,
І море гнівом його клекоче.

Як армія, сила його розлилася,
Хоч він тут єдиний без карабіна.
І любить Куба свого Ніколаса,
Як любить Тараса моя Україна.

* С е й б а — порода дерева на Кубі.

* *
*

Негритянка! Задумлива ноче,
Забудьмо сьогодні про всі табу,
Серце моє виспівати хоче
Твоїм рукам золоту хвальбу.

Чорна моя! У чорну нивку
Малим багато я зерен загіб...
В мого народу у пошанівку
Чорна робота і чорний хліб.

А злобну душу, — чому? — не знати, —
Чорною звуть — логіку як знайти? —
Чей же, білі були в нас магнати,
Чей же, білі були в нас кати!

Та їхні руки чорніли від бруду,
І чорний колір сплямило зло.
Я все віднині робити буду,
Щоб слово «чорний» чистим було.

Бабуся твоя була рабою,
Була у чорних біла журба...
Я навіки захоплений тобою,—
Маєш, чорна, білого раба!

Це інше рабство, а те... не думай, мила,
Що я не знаю йому ціни.
Мене з дитинства буря ломила,
Мене зігнути хотіли пани.

Є люди, що, неначе дерева,
Коріння пустили в глибінь земну.
І ти між ними — пальма — королева,
І я між ними — верховіття не гну.

Є люди неначе квіти у вазі,
І правда наша для них чужа.
Я всім скажу, маючи красу твою на увазі,
Що у мене чорна, чорна душа.

* *
*

На мій балкон голубка сіла
І журно-журно загула.
Скажи мені, пташино біла,
Чого тебе журба взяла?

Ти затужила за коханим,
Що бурі полетів навстріч
І десь над чорним океаном
Його застала чорна ніч.

Та крилонька його сріблясті
На сонці блиснуть, як колись.
І ви зустрінетесь у щасті
І ринете в блакитну вись.

Залишиться внизу Гавана,
Хмарин розведені мости...
Як я вернусь, моя кохана
Радіти буде так, як ти.

Закон кохання непорушен,
Для всіх однаковий закон...
І я вам винесу округин,
Як сядете на мій балкон.

* *
*

Знову ти вертаєшся з костьола,
Де свічки неонові горять.
Ти нікого ще не цілувала,
Крім сумних та кам'яних розп'ять.

За тобою нишком оглядаюсь,
Хоч мені не оминути зла...
Знаєш ти, що Лотова дружина
За один свій погляд віддала?

Соляним стовпом не страшно стати,
Тільки в мене інша мрія є:
Статися бодай твоїм браслетом,
Щоб тримати рученя твоє.

Статися гребінчиком креольським,
Щоб торкнутись до твоїх волось.
Але — ні. Браслет ти подаруеш,
А гребінчик розламає хтось.

Чорт бери, якщо перетворятись,
Хрестиком я хочу стати вмить
Тим, що, мов церковця між горбами,
Між грудьми дівочими блищить.

Може, ти той хрестик поцілуеш
Уночі, не знаючи про те,
Що вселився молодий Люціфер
У твоє розп'яття золоте.

* *
*

Співає Карлос Пуебла!
Ви чуєте голос Куби?
Ваша душа затерпла,
Ненатлі доларолюби.

Співає Карлос Пуебла!
Сміються кубинські діти,
А ваші душі, як стебла,
В їх radoшах мають згоріти.

Співає Карлос Пуебла!
Нема вам чого сумувати —
Ще ваша надія тепла,
Як у небіжчика п'яти.

Іде боротьба запекла,
Загинуть старі та кволі.
Сміється Карлос Пуєбла
На похоронах неволі!

PATRIA O MUERTE! *

Руку подай, бородачу,
Серце тобі подаю.
Знай же любов мою,
Знай же мою ти вдачу.

Серце моє роздерте
Горем гірким твоїм.
Разом у битву ходім —
Patria o muerte!

Встали твої братове,
Встали з колін раби.

* Patria o muerte! — Батьківщина або смерть! — Найпопулярніше гасло тепер на Кубі.

Велетнів з них роби,
З духу зніми закови!

Серце моє уперте
Б'ється улад з твоїм.
Землю стрясає грім —
Patria o muerte!

Люди усіх Америк
Йдуть за тобою вслід.
Всюди панує смерк,
Тільки на Кубі світ!

В серці моїм не стерти
Добрих кубинських облич
І не затерти клич
Patria o muerte!

Гадина має трутизну —
Спалим її вогнем.
Ворог іде на вітчизну —
Ми йому шлях перетнем.

Тому не страшно вмерти,
В кого вітчизна єсть.
Куля — не смерть, а честь —
Patria o muerte!
Venceremos!*

* V e n c e r e m o s ! — Ми переможемо!

* *
*

Зелене віття пальм звиса,
Як вітряків діряві крила.
Тут синькою креолка мила
Помалювала небеса.

На жовтих травах погаса
Роса, що вітер відсвіжила.
Тут навіть гілку не зломила
Революційних битв яса.

Та все-таки і в цьому гаї,
Де жодне дерево не кульгає,
Де всі з вітрами у гульбі,

Колись бородачі ходили,
Тому й дерева запустили
Чорнющі бороди собі.

КУБИНЦІ ТАНЦЮЮТЬ У ЛЬВОВІ

Вони танцюють, як дерева,
Коли їх вітер нагинає.
І кожна дівчина як мева,
Коли над хвилями зринає.

І негритянський дух завзятий
Кипить, шукаючи свободи.
Вмирає бог війни проклятий,
Живе богиня насолоди.

Немов прорвалась тиші дамба
І море радості клекоче.

Гривить, шумить ребамбарамба *,
Усе до танцю йти охоче.

Хто волю хоче вбить — загине,
Його зітре залізо чесне.
Ти вічна, радощів богине,
А бог війни вже не воскресне!

* Р е б а м б а р а м б а — по-кубинськи так називають розпал, кульмінаційний момент забави або танцю.

В НАЙТЯЖЧУ МИТЬ

(Драматичний етюд)

Дія відбувається після того, як кубинські повстанці, висадившись із «Гранми», потрапили в засідку батістовців і були покошені кулеметним вогнем. З 82 залишилося живими 12, але ж і вони загубили один одного у тропічних заростях.

Ф і д е л ь, знесилений, поранений, обдертий, зарослий, лежить під кедром. Напроти на сухому дереві сидить зловіща птиця Г р и ф.

Г р и ф

Ну, ось і все, Фіделю. Ти лежиш
Тихенько, наче під мітлою миш,
Що від kota сховалася страшного,
Боїшся ти зробить маленький рух,
Щоб не піймав тебе когтистий зух,
Та знай, що не втекти тобі від нього!
Я — кіт. Я — смерть. Тобі я вип'ю зір,

Сьогодні ти вже не побачиш зір,
Що будуть Кубі сяять, як і вчора.
Вмирай скоріше!

Ф і д е л ь

Що це за мара?!
Птах дзьоб гачкастий ніби отвира,
Здається, розмовляє ця потвора.
А може, це причулося мені,
А може, це в душевній глибині
Озався голосом пташиним сумнів?
Гей, пташу злий, ану заговори,
Та голосно, щоб чули всі бори,
Що ти недавно вельми порозумнів!

Г р и ф

Ні, не здалось тобі, мою ти річ
Почув тепер, а доки прийде ніч,
Відчуеш ти удар мого дзьоба.
Не точно ти назвав мене, але,
Здається, що не так уже і зле:
Твій сумнів — смерть, а я її подоба!

Ф і д е л ь

Ти краще б облетів цей дикий ліс,
Усе за дня розгледів та й приніс
Мені хоч вістку, де мої братове,
Чи хто залишився із них живим,
Чи всі побиті?

Г р и ф

Що? Літати в дим,
Що поле бою вкрив? То шкода мови!
І так я знаю, що загинуть всі,
Як не тепер, то по якимсь часі,
Отак, як ти, від голоду, від рани...

Ф і д е л ь

Мовчи, стерв'ятнику, не згину я,
Моя ідея тут, снага моя,
Моя земля й народ...

Г р и ф

Твої кайдани,
Твоя тюрма й несправедливий суд,

І кат Батіста твій так само тут!
Ось я тобі на груди скоро сяду,
Безсилий ти — руки не піднімеш,
Аби мене прогнати геть, та все ж
Ти мрієш розвалить державну владу.
Напроти танка — ти немовби хрущ,
А з бомбовозом бийся голіруч:
Він бомбою, а ти його сумлінням
Удар, герою! Бачиш, ти — банкрот!

Ф і д е л ь

Як на тирана встане мій народ,
Він літаки збиватиме камінням!
І дертиме він танкову броню,
Немов ганчір'я, ніби порохню,
Топтатиме залізя кулеметне!

Г р и ф

Народ — абстракція, мільйонів дух,
Нехай дере броню, немов рантух,
Мені однаково. Життя конкретне,
Що є в тобі, що бачить світ з-під вій,
Скінчиться тут сьогодні, зрозумій!

І що з того, що добре житись буде
Тут іншим людям, іншим, не тобі,
Вони собі по смертній боротьбі
Доми збудують, заваливши буди,
І та земля, в якій ти будеш гнить,
Їх буде веселити кожному мить.
В них буде воля, праця і кохання,
В них буде все, а в тебе — забуття.
За їхнє щастя ти даси життя,
Та що тобі з того?

Ф і д е л ь

Дурне питання!

А що мені з життя в гнилім багні?
Вертітись червом по намульнім дні —
Невже це більше щастя, ніж сконати
Людиною, упавши горілиць
На ніжні руки квітів-зоряниць,
Жбурнувши все в катів — слова й гранати?
Невже мовчати й бачити, як гидь
Мерзенне діло навкруги вершить,
Як у людину вкліщилась підлота,
Це більше щастя, ніж геройська смерть?

Г р и ф

Ти впертістю мене тепер не сердь,
Бо в мене появилася охота
Твої зіниці вирвати живцем,
Щоб ти із окривавленим лицем
Лежав отут у темряві до скону!

Ф і д е л ь

Попробуй лиш до мене підлетить,
Я видушу з твого дзьоба їд,
Я виб'ю з тебе стерв'ячу оскому!

(Виймає револьвер)

Г р и ф

Ого! Ти силу дістаєш нову!
Це, значить, смерть уже тут наяву,
Прийде твоя загибель незабаром,
Я бачу, як життя в тобі зника...

Ф і д е л ь

Та може кінь убити різника
Останнім несподіваним ударом!

Г р и ф

Ти револьвером не лякай мене,
Бо вистріл ворогів сюди зжене,
Що нишпорять навколо за тобою.
Та куля, що отут мене уб'є,
За мить у серце вернеться твоє!

Ф і д е л ь

Будь проклятий!

Г р и ф

Не вб'єш мене клятьбою!

Ф і д е л ь

До мене друзі йдуть. Ти знаєш їх.
Пух розлетиться скоро з крил твоїх,
Де воля родиться, там загиба зневіра.

Г р и ф

Це ти про друзів згадуєш тепер?
А скільки раз ти мало не помер
Почерез друзів? Чи не гірше звіра,

Не гірше ніж отруйлива змія
Була найкраща подруга твоя,
Як ти в серці носиш досі, мабуть?!

Ф і д е л ь

Ношу, так що ж, не всі ж бо люди злі.

Г р и ф

Отак серця і робляться гнилі —
Здорову часть отруєна ослабить.

Ф і д е л ь

Як жить вона мені колись не дасть,
Візьму її, свого серця часть,
Ненавистю затисну туго-туго,
Немов бородавку, перев'яжу,
І відпаде вона, і, мов чужу,
Її я викину...

Г р и ф

Гм!

Ф і д е л ь

Замовч, наруго,
Крилата муко, хоч на мить замовч!

Г р и ф

Вгамуй себе, і стримай власну жовч,
І вислухай мене, ще є рятунок.
Як хочеш, принесу тобі води,
І ягід, і зерняток, тільки ти
Зроби для мене гарний подарунок:
Дай виклювати очі молоді,
Чей, не один обходиться в житті
Без того зору, що мені смакує.
Ти супокійно заживеш собі,
Бо вже ні з ким не борються сліпі,
Але живуть...

Ф і д е л ь

Не трать же слів ти все.
Тобі свого я зору не віддам,
Бо краще попрощатися з життям,

Ніж відчаю віддати власні очі.
Щоб я із ляку перед катом сліп
І жив, неначе паразит-поліп,
Щоб відрізнить не міг я дня від ночі,
Щоб я усю свою снагу бійця
Віддав за спокій мертвого сліпця,
Щоб я віддав найвищу насолоду —
Дивитися, як ворог відступа,—
За супокійну темряву раба?
Ти не діждеш цього!

Г р и ф

Ти до народу
Сліпим прийдеш, та все-таки прийдеш,
І буде стріча, радощі без меж,
Його, як схочеш, поведеш до бою,
Не мусиш ти у першій лаві йти,
Тобі читатимуть з фронтів листи,
Ти кермувати будеш боротьбою.

Ф і д е л ь

Не може кермувати той людьми,
Хто сам не бачить шляху із пільми,

Не може дати волю той народу,
Хто душу закував у темноту.

Г р и ф

Я знаю сам цю істину просту,
Але чи певний ти, що ту свободу,
Яку виборюєш, приймуть усі,
Коли вона з пістолем на пасі
Постукає до багатів і вбогих?

Ф і д е л ь

Свободу стріне радо бідний люд.

Г р и ф

Возведена свобода в абсолют
Так само зло!

Ф і д е л ь

В палацах на порогах
Її зустрінуть кулі і ножі,
У неї будуть рідні і чужі,
Бо на людину чесну схожа воля:

Добро чинитиме, але не всім,
На злих вона впаде, неначе грім,
Їх розчахне, як древо серед поля.

Г р и ф

Ти непокірний, хоч безсильний ти,
Тебе я осліплю!

Ф і д е л ь

Лети, лети,
Злітай сюди, до мене вајо, вајо! *

Гриф зривається й летить до Фіделя.
Вже краще смерть од ворога, повір,
Аніж тобі віддати ясний зір,
Крилатий сумніве, огидна птахо!

(Стріляє)

Гриф, влучений на льоту, глухо падає на землю. Через
хвилину надходять друзі Фіделя.

Д р у г Ф і д е л я

Живий! Фідель живий! Це він стріля!
Ми чули постріл, бачили здаля,

* Вајо — вниз (*исп.*).

Де впала птиця вбита, і знайшли ми
Тебе вже легко, але знай, три дні
Шукали ми по цій гущавині...

Ф і д е л ь

Спасибі вам, спасибі, побратими!

К і н е ц ь

З М І С Т

	Стор.
«Підлий кат стріляв на Кубі...» . . .	3
«Вся Куба наче цитадель» . . .	5
«Куба — волі корабель...» . . .	7
Місто рибаків	9
Пальми	11
«Коли прийде на Кубу ворог...» . . .	13
«Земле рідна, вже за океаном ти єси!» . . .	14
«Нема на Кубі надвечір'я...» . . .	15
«Літа проходять за літами...» . . .	17
В С'єрра Маєстрі	20
Вчена рада	22
Прикмета століття	23
«Сонце, як сомбреро...»	24
В Гавані	25
Танк в горах С'єрра Маєстрі	27
Одному солідному панові	29
«Тікають багаті з Гавани...»	31
«Десь розірвалася граната...»	33
Раулеві Кастро	34
Говорить Фідель	36

Гаванська сигара	41
«Гранма»	43
«Моя далека Україно...»	45
В дорозі на Міна дель Фріо	47
Струмок вірності	49
Бойовий півень	52
Біля пам'ятника Колумбові	54
«Дівчина стоїть із крісом...»	57
Кубинські дівчата	59
Марія Семана	61
Гуантанамо	63
Смерть брата	65
«Костьольний дзвін мене збудив сьогодні...»	67
Молитва отця Хуліо Ріваріса	72
Герман Лінсе	74
«Дідусь — мулат, а можливо, креол...»	76
«Сталось так, що сам Хосе Марті...»	78
Ніколас Гільєн	80
«Негритянку! Задумлива ноче...»	82
«На мій балкон голубка сіла...»	84
«Знову ти вертаєшся з костьола...»	86
«Співає Карлос Пуебла!»	88
Patria o muerte!	90
«Зелене віття пальм звиса...»	93
Кубинці танцюють у Львові	95
В найтяжчу мить (<i>Драматичний етюд</i>).	97

Павличко Дмитрій Васильевич

ПАЛЬМОВАЯ ВЕТВЬ
(На українському мові)

*

Редактор *О. Б. Ставцький*
Художник *К. В. Бобровников*

Художній редактор *В. В. Машков*
Технічний редактор *М. І. Коваленко*
Коректор *Н. Н. Падалка*

*

БФ 16057. Здано на виробництво 25. IX 1961 р.
Підписано до друку 25. XII 1961 р. Формат паперу
84×108¹/₆₄. Фізичн. друк. арк. 1,75. Умовн. друк. арк. 2,940.
Обліково-видавн. арк. 2,091. Замовл. 879.
Ціна 25 коп. Тираж 7000.

*

Держлітвидав України,
Київ, Володимирська, 42.

*

Книжкова ф-ка «Жовтень» Головополіграфвидаву
Міністерства культури УРСР,
Київ, Артема, 23.

